

WP2 มิติการลดการเผาพื้นที่เกษตร

บูรณาการกลยุทธ์การลดฝุ่นละอองพิษ PM 2.5 ในพื้นที่ทำการเกษตรด้วยนวัตกรรมการเกษตร
และแนวปฏิบัติด้านการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมรายได้ทางเลือกและการเข้าถึงตลาดระดับพรีเมียม

รศ.ดร.ดุสิต อธิณัฐณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด)

จังหวัด ลำปาง (อ.งาว อ.แจ้ห่ม อ.เถิน อ.เมือง อ.เมืองปาน อ.แม่เมาะ อ.วังเหนือ)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (จำนวน ต่อ พื้นที่ ระบุตำบล อำเภอ จังหวัด)

1. จำนวน Hotspot ในพื้นที่ อ.งาว จ.ลำปาง มี 84 จุด
เป้าหมาย Hotspot ที่ต้องการลดให้เหลือ 42 จุด
2. จำนวน Hotspot ในพื้นที่ อ.เถิน จ.ลำปาง มี 125 จุด
เป้าหมาย Hotspot ที่ต้องการลดให้เหลือ 63 จุด
3. จำนวน Hotspot ในพื้นที่ อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง มี 62 จุด
เป้าหมาย Hotspot ที่ต้องการลดให้เหลือ 31 จุด
4. จำนวน Hotspot ในพื้นที่ อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มี 286 จุด
เป้าหมาย Hotspot ที่ต้องการลดให้เหลือ 143 จุด
5. จำนวน Hotspot ในพื้นที่ อ.เมืองปาน จ.ลำปาง มี 68 จุด
เป้าหมาย Hotspot ที่ต้องการลดให้เหลือ 34 จุด

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

- 1.ภาคประชาสังคม
- 2.ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ
- 3.ภาคเอกชน

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ

1. สถานีพัฒนาที่ดินและสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
2. สถานีพัฒนาที่ดินและสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง

มิติการดำเนินงาน: ลดการเผาพื้นที่เกษตร

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact /ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซังฟางข้าว และการใช้ประโยชน์ทางเลือกอื่น จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อลด/หลีกเลี่ยงปัญหาการเผา ทำลาย โดยส่งเสริมการใช้ฟางข้าว ในอุตสาหกรรมอื่นหรือเพิ่มรายได้ ทางเลือกเพิ่มเติมแก่เกษตรกร เช่น การผลิตพลังงานชีวภาพ การผลิต กระดาษ การใช้ฟางข้าวผลิตปุ๋ย หมัก หรือการเพาะเห็ด เป็นต้น	1.ถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมการประยุกต์ใช้จุลินทรีย์คุณภาพ 2.จัดสร้างธนาคารจุลินทรีย์สายพันธุ์คุณภาพ ภายในชุมชน 3.ฝึกอบรมแนวปฏิบัติด้านการเกษตรยั่งยืน 4.องค์ความรู้การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและใช้ประโยชน์จากฟางข้าว 5.บูรณาการความร่วมมือในการกำกับดูแลและ เป็นพี่เลี้ยงเกษตรกร 6.อบรมเป็นผู้ตรวจแปลงปลอดการเผาในพื้นที่ 7.ต่อยอดนวัตกรรมต้นแบบในการแปรรูปและใช้ประโยชน์ 8.พัฒนาห่วงโซ่อุปทานกับอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง	- จำนวนจุดความร้อน (hotspot) ลดลง 50% ของพื้นที่เป้าหมาย (40 จุด) - ความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่นในการนำเทคโนโลยีของโครงการไปขยายผล และกำกับดูแล	ชุมชนในพื้นที่ 7 อำเภอ ในจังหวัด ลำปาง	- การขยายผลการนำ เทคโนโลยี ของ โครงการประยุกต์ใช้ ในพื้นที่อื่น ๆ จังหวัด ไกลเคียง - เกษตรกรหันมาทำ การเกษตรที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม และ ปลอดภัย	1. ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม ลดระดับ PM 2.5 ลงในพื้นที่โครงการ เนื่องจาก ลดการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร อีกทั้งช่วย ปรับปรุงคุณภาพดินและความหลากหลายทาง ชีวภาพผ่านการทำเกษตรอินทรีย์และการ ประยุกต์ใช้จุลินทรีย์ รวมถึงการกักเก็บคาร์บอนที่ เพิ่มขึ้นเนื่องจากการจัดการดินที่ดีขึ้นและลดการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจก 2. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 2.1 เพิ่มรายได้จากการขายผลิตผลอินทรีย์และ ผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มจากฟางข้าว ลดต้นทุนปัจจัย การผลิตทางการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยหมักและ สารละลายจุลินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง 2.2 เข้าถึงตลาดใหม่และราคาระดับพรีเมียมผ่าน การรับรองแบบออร์แกนิก 3. ประโยชน์ด้านสุขภาวะที่ดีขึ้น 3.1 ลดปัญหาระบบทางเดินหายใจและสุขภาพ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสัมผัส PM 2.5 สำหรับ ชุมชนท้องถิ่น 3.2 สภาพแวดล้อมการทำเกษตรที่ปลอดภัย และดีต่อสุขภาพยิ่งขึ้น

มีเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ก่อให้เกิดการเผาไหม้ ประมาณ 552 แสนไร่

ภาคเหนือมีพื้นที่การเผาไหม้ ไร่ข้าวมากที่สุด (230,914 ไร่)

ส่วนใหญ่พบการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง (57% ของการเผาในพื้นที่เกษตร)

นาข้าวเป็นพื้นที่เกษตรที่มีการเผามากที่สุด

จังหวัดลำปางมีจุดความร้อนสะสมมากเป็นอันดับ 4 ของภาคเหนือ (49,101 จุด)

จังหวัดลำปาง มีพื้นที่เผาไหม้รวมสูงสุด 1.35 ล้านไร่ (รองจาก จ.แม่ฮ่องสอน)

การขาดองค์ความรู้ในการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างถูกวิธี

ขาดแรงจูงใจที่เป็นรูปธรรมในการทำการเกษตรปลอดการเผา

นวัตกรรมแปรรูปจากชีวมวลข้าวโพดเพื่อลด PM2.5

ศาสตราจารย์ ดร. สรณง เอกสิทธิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด)

จังหวัดน่าน (อ.เวียงสา, อ.น่าน้อย, อ.แม่จริม, อ.ภูเพียง, อ.เมือง, อ.บ้านหลวง)จังหวัดเชียงใหม่ (อ.แม่แจ่ม อ.จอมทอง อ.ฮอด อ.ดอยเต่า อ.อมก๋อย)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (จำนวน ต่อ พื้นที่ ระบุตำบล อำเภอ จังหวัด) ลดจำนวน Hot Spot ในพื้นที่เป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ 20

1. การเผาในพื้นที่เกษตรลดลง อย่างน้อยร้อยละ 25
2. พื้นที่เป้าหมายมีการจัดการชีวมวลโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นวัตกรรม
3. พื้นที่เป้าหมายมีการสร้างรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์นวัตกรรม

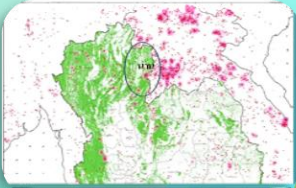
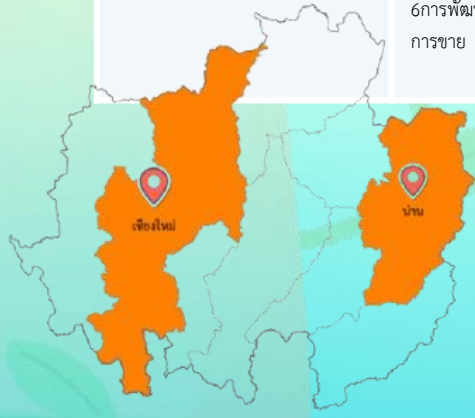
กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีแนวปฏิบัติเชิงนวัตกรรมและมีเทคโนโลยีในการจัดการชีวมวลในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม 2. ชุมชนในพื้นที่โครงการ 3. ผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม 4. ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจทางการเกษตร

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ

หน่วยงานรัฐท้องถิ่น เช่น อบต./เทศบาล สำนักงานเกษตรอำเภอ ในอ.เวียงสา จ.น่าน บริษัท ไฟเบอร์รีสอร์ชเอนเนอร์ยี คอร์ปอเรชั่นจำกัด (เจ้าของเตาเผาไบโอชาร์ในพื้นที่) วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์น้ำบัว ให้พื้นที่ดำเนินการ บ. ไฟเบอร์ รีสอร์ช เอนเนอร์ยี คอร์ปอเรชั่น จำกัด / บ. ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด บ. ซีสเทน อินโนเทค จำกัด ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ จุฬาฯ / หน่วยวิจัยเทคโนโลยีพลังงานที่ยั่งยืน วิทยาลัยพลังงานทดแทนมหาลัยแม่โจ้ / บริษัทฟาร์มโตะ (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท ซี.เอส.พี.เชียงใหม่กระดาษสา จำกัด / กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จ เชียงใหม่ สหกรณ์การเกษตรแม่แจ่มจำกัดวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ตำบลนาบัว อ.เวียงสา จ.น่าน เกษตรแปลงใหญ่ม่วง ผาเกษตรแปลงใหญ่ท่าวังผา

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
- เตาเผาถ่านไบโอชาร์ในพื้นที่จำนวน 2 เตา (ขนาด 2000 และ 4000 ลิตร ขณะนี้ ณ เวลานี้และการสร้างเพิ่มอีก) พร้อมพื้นที่ขนาดใหญ่รองรับชีวมวลข้าวโพดการเผา (พื้นที่เอกชนร่วมโครงการ อ. เวียงสา) - เทคโนโลยีการผลิตบล็อกซีเมนต์ประสานผสมไบโอชาร์เพื่อการตรึงคาร์บอน - เทคโนโลยีการผลิตสารเร่งการย่อยสลายชีวมวลเสริมปุ๋ย K และ Si เพื่อย่อยต่อขังข้าวโพด - เทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยน้ำแคลเซียม-โบรอนเสริมฮอร์โมนพืชและสารกำจัดแมลงจากน้ำส้มควันไม้ - เทคโนโลยีการผลิตบล็อกประสานและเทคโนโลยีคอนกรีต - นวัตกรรมการผลิตแท่งเพาะเห็ดเสริมธาตุอาหารจากขังข้าวโพด	1การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตแท่งชีวมวล การเผาไบโอชาร์ และการจัดการกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ 2การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตซีเมนต์ตรึงคาร์บอนจากไบโอชาร์ และสร้างแนวทางการคำนวณคาร์บอนเครดิตจากการผลิตไบโอชาร์ 3การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่สามารถผลิตและใช้งานไบโอชาร์แปรรูปในรูปปุ๋ยนาโนและน้ำส้มควันไม้ในรูปปุ๋ยฮอร์โมน 4การถ่ายทอดองค์ความรู้ไปโอชาร์มาเพิ่มมูลค่า พัฒนาเป็นวัสดุก่อสร้างบล็อกประสานและบล็อกประสานปูพื้น 5การพัฒนาต้นแบบธุรกิจชุมชนที่ยั่งยืนสำหรับผลิตภัณฑ์แท่งชีวมวล ผลิตภัณฑ์ไบโอชาร์ น้ำส้มควันไม้ และผลิตภัณฑ์แปรรูปมูลค่าสูงของปุ๋ยไบโอชาร์ และฮอร์โมน 6การพัฒนาสื่อโฆษณาและช่องทางการขาย	1.กำลังคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะ 2. บทความวิจัย 3. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ 4. เครื่องมือ2โครงสร้างพื้นฐาน 5. ฐานข้อมูล 6. เครือข่าย 7. การลงทุนวิจัยนวัตกรรม 8. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 9. ตอบยุทธศาสตร์ 2 ข้อ และช่วยลดปัญหาสาธารณะสุขของประเทศ	ชุมชนในพื้นที่จังหวัดน่าน และเชียงใหม่	1. สามารถแปรรูปชีวมวลเป็นแท่งชีวมวลได้อย่างน้อยจำนวน 200 ตัน สำหรับขายโรงงานไฟฟ้าชีวมวลและเผาเป็นถ่าน (2 ปี) 2. เตาเป็นถ่านไบโอชาร์ได้จำนวนอย่างน้อย 20 ตัน3. ได้น้ำส้มควันไม้ 15,000 ลิตร 4. ผู้เชี่ยวชาญการผลิตแท่งชีวมวล 5 คน และผู้เชี่ยวชาญการถ่านชีวมวล 5 คน 5. คนที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจำนวน 100 คน 6. พื้นที่ต้นแบบซีเมนต์ตรึงคาร์บอนถูกใช้งานจริงอย่างน้อย 3 พื้นที่ 7. ผลผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ซีเมนต์แท่งประสานเสริมประสิทธิภาพด้วยไบโอชาร์ ในพื้นที่ต้นแบบ 1 พื้นที่ 8. ผลผลิตผลิตภัณฑ์ปุ๋ยไบโอชาร์นาโนอย่างน้อย 2,000 กิโลกรัม 9. ผลิตภัณฑ์ฮอร์โมนพืชจากน้ำส้มควันไม้ 10,000 ลิตร เพื่อทดลองในแปลงเกษตรกรและจำหน่ายเพื่อทดลองตลาด 10. แปลงทดลองปลูกในเขตพื้นที่จังหวัดน่านและพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างน้อย 20 แปลง	1. ชุมชนมีรายได้จากการแปรรูปเศษชีวมวล 2. ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น 3. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายการแปรรูปชีวมวลเพื่อลดการเผา 4. มีการขยายผลสู่พื้นที่อื่นทั่วประเทศ 5. ประเทศไทยส่งออกสินค้าที่เกี่ยวข้องกับข้าวโพดและข้าวได้โดยไม่มีการกีดกันทางภาษีและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการเผาชีวมวลหลังเก็บเกี่ยว/เพื่อการเก็บเกี่ยว/เพื่อการเพาะปลูก

มิติการดำเนินงาน: ลดการเผาพื้นที่เกษตร

แก้ปัญหาฝุ่น PM2. 5 ในพื้นที่ภาคเหนือด้วยนวัตกรรมบูรณาการเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

มิติการดำเนินงาน: ลดการเผาพื้นที่เกษตร

รองศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ ขันธะชวนะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด)

จังหวัดเชียงราย (ต.แม่ฮ่อง อ.พาน ต.จั่ว ต.ศรีดอนไชย อ.เทิง ต.ป่าสัก ต.ศรีดอนมูล อ.เชียงแสน)
จังหวัดพะเยา (ต.ทุ่งรวงทอง ต.หงส์หิน อ.จุน ต.ดอนศรีชุม ต.สันโค้ง อ.ดอกคำใต้)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์

(จำนวน ต่อ พื้นที่ ระบุตำบล อำเภอ จังหวัด)

- จุดจำนวน Hotspot ในพื้นที่ จ.เชียงราย ในอ.พาน อ.เทิง อ.เชียงแสน มี 101 จุด
 - จุดจำนวน Hotspot ในพื้นที่ จ.พะเยา ในอ.จุน อ.ดอกคำใต้ มี 70 จุด
- เป้าหมาย Hotspot จาก 171 ที่ต้องการลดเหลือ 119 จุด

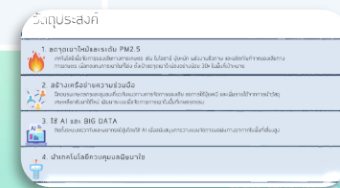
กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

- ภาครัฐ 2. ภาคเอกชน 3. วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์
- ผู้ประกอบการระดับบุคคล/ครัวเรือน 5. ชุมชน/ประชาชนทั่วไป

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ

- ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยาและเชียงราย
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
 - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย
 - หน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สภามหาวิทยาลัยจังหวัด
 - เครือข่ายเชียงใหม่เขียว สวย หอม
 - กรมวิชาการเกษตร
 - บริษัท อูรมัต จำกัด

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact /ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
-หัวเชื้อจุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังข้าวในแปลง -การทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว -การผลิตเห็ดฟาง -การผลิตวัสดุคลุมดินจากฟางข้าว -บรรจุภัณฑ์จากฟางข้าว -เทคโนโลยีการผลิตไบโอชาร์	1. การสำรวจปัญหาสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนคัดเลือกพื้นที่และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ 2. การถ่ายทอดเทคโนโลยี และสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในแต่ละนวัตกรรมแก่เกษตรกรที่เข้าร่วม 3. การชักชวนเกษตรกรเข้าร่วมทดลองใช้นวัตกรรมที่ถ่ายทอดและติดตามผลการดำเนินงาน 4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ 5.จำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์กับบริษัท อูรมัต จำกัด	- เกษตรที่ใช้เทคโนโลยีเพิ่มมูลค่าวัสดุเศษเหลือทางการเกษตร เพิ่มผลผลิตและรายได้ไม่ต่ำกว่า 200 คน - จุดความร้อนที่เกิดจากการเผาวัสดุเศษเหลือทางการเกษตร ในพื้นที่ที่ดำเนินการลดลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 - เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีส่งต่อให้เกิดการขยายผล -เครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการวิชาการเพื่อยกระดับกระบวนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจในพื้นที่เป้าหมายมีกลไกการทำงานอย่างยั่งยืน	ชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และพะเยา	- กำลังคนทางเกษตรที่มีความพร้อมใช้เทคโนโลยีเพิ่ม มูลค่าวัสดุเศษเหลือทางการเกษตรไม่ต่ำกว่า 800 คน/จังหวัด - หน่วยงาน กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนที่บูรณาการวิถีชีวิตท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีการแปรรูปวัสดุเศษเหลือทางการเกษตรไม่ต่ำกว่า 8 กลุ่มเป้าหมาย - เทคโนโลยีการแปรรูปวัสดุเศษเหลือทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 เทคโนโลยี - เครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการวิชาการเพื่อยกระดับกระบวนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจใน พื้นที่เป้าหมายไม่น้อยกว่า 4 เครือข่าย - ข้อเสนอแนะและมาตรการระดับปฏิบัติการเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 วิธีการ	ผลกระทบมิติสิ่งแวดล้อม - จำนวน Hot spot ในพื้นที่ลดลง 30% ผลกระทบมิติเศรษฐศาสตร์ - สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือทิ้ง - ลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตร - สร้างงาน อาชีพในชุมชน - รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ผลกระทบมิติสังคม - ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (รายได้เพิ่ม) - ลดค่าใช้จ่ายรักษาสุขภาพ (สุขภาพดีขึ้น) - บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการ จัดการเชิงพื้นที่เพื่อความยั่งยืน

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM 2.5

มิติดำเนินงาน: มิตีการลดการเผาในที่เกษตร

คณะทำงานพิจารณาข้อเสนอโครงการฯ
มีมติให้ความเห็นชอบต่อโครงการ
ในการประชุม ครั้งที่ ..1/2568.....
เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568

ชื่อโครงการ: การลดฝุ่น PM 2.5 ด้วยการลดการเผาในที่เกษตรโดยนำเปลือกและซังข้าวโพดที่เหลือทิ้งหลังจากเก็บเกี่ยวมาปรับปรุงโภชนะ

สำหรับเป็นอาหารโคนมและโคเนื้อ และส่งเสริมการทำถ่านชีวภาพในพื้นที่ Hotspot สูง

ชื่อหัวหน้าโครงการ : ผศ.ดร.สุบรรณ ฝอยกลาง

หน่วยงานที่สังกัด: มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด) ต.บ้านกลาง อ.สอง จ.แพร่/ ต.ห้วยอ้อ อ.ลอง จ.แพร่/ ต.วังชิ้น อ.วังชิ้น จ.แพร่/ต.จิม อ.ปง จ.พะเยา/ ต.บ้านต๋อม อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา/ ต.น่าน้อย อ.น่าน้อย จ.น่าน/ ต.อ้ายนาไลย อ.เวียงสา จ.น่าน

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์:

ลดจำนวน Hotspot (จากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 จากการเผาในที่โล่งที่ไม่ได้รับอนุญาตไม่ให้เกิน 5,000 จุด/ปี : ลดจุด Hotspot ในพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้

1. ลด hotspot ต.บ้านกลาง อ.สอง จ.แพร่ 50จุด/ ต.ห้วยอ้อ อ.ลอง จ.แพร่ 50จุด / ต.วังชิ้น อ.วังชิ้น จ.แพร่ 50จุด
2. ลด hotspot ต.ปง อ.ปง จ.พะเยา 50จุด/ ต.บ้านต๋อม อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา 50จุด
3. ลด hotspot ต.น่าน้อย อ.น่าน้อย จ.น่าน 50จุด/ ต.อ้ายนาไลย อ.เวียงสา จ.น่าน 50จุด (รวมทั้งหมด 350จุด)

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์:

จ.พะเยา (พะเยาปีฟ/ สหกรณ์โคขุนดอกคำใต้/กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบ้านต๋อน/ กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองบัว/ กลุ่มคนบ้าคำถ่าน/ กลุ่มข้าวอินทรีย์หงส์หิน) จ.แพร่ (สหกรณ์โคเนื้อคุณภาพดีจังหวัดแพร่ จำกัด/ สหกรณ์การเกษตรวังชิ้น/กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์แม่พุงหลวง/ กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักบ้านทุ่งศรี) จ.น่าน (โคเนื้ออินทรีย์/ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะน่านน้อย/กลุ่มวิสาหกิจชาวสวนยางบ้านไถ่เถื่อน/ กลุ่มแปลงใหญ่ผู้ปลูกปลอดภัยตำบลอ้ายนาไลย)

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

- 1.พะเยาปีฟ/ สหกรณ์โคขุนดอกคำใต้/สหกรณ์โคเนื้อคุณภาพดีจังหวัดแพร่ จำกัด/ สหกรณ์การเกษตรวังชิ้น
2. สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์/ อ.ส.ค./ ธ.ก.ส./ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่/มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม/ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปาง

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การ เปลี่ยนแปลง / Change	
• การปรับปรุง โภชนะเปลือก และซังข้าวโพด ด้วยการหมักยูเรีย กากน้ำตาล และหมักยีสต์ • การทำถ่านชีวภาพจาก เปลือกและซังข้าวโพด	<u>จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ</u> การปรับปรุงโภชนะ เปลือกและซังข้าวโพด ด้วยการหมักยูเรีย กากน้ำตาลและหมักยีสต์ และการทำถ่านชีวภาพ จากเปลือกและซังข้าวโพด ให้แก่กลุ่ม เกษตรกรในพื้นที่ เป้าหมาย โดยบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ อ.ส.ค. และ ธ.ก.ส. สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 เพื่อบูรณาการการ ถ่ายทอดองค์ความรู้	ลด Hotspot 350จุด - คู่มือการปรับปรุงคุณภาพ เปลือกและซังข้าวโพด 1 เล่ม - คู่มือการทำถ่านชีวภาพจาก เปลือกและซังข้าวโพด 1 เล่ม - จำนวนเกษตรกรผ่านการอบรม 400คน - ฟาร์มตัวอย่าง 10ฟาร์ม - นวัตกรรม (เกษตรกรดินแบบ) ที่ สามารถทำเปลือกและซังข้าวโพดหมักใช้เอง และทำถ่านชีวภาพจากเปลือกและซังข้าวโพดได้ จำนวน 20 คน - รายงาน 1 เล่ม	พะเยาปีฟ/ สหกรณ์โคขุนดอกคำใต้/ กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบ้านต๋อน/ กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองบัว/ กลุ่มคนบ้าคำถ่าน/กลุ่มข้าวอินทรีย์หงส์หิน/สหกรณ์โคเนื้อคุณภาพดี จังหวัดแพร่ จำกัด/ สหกรณ์ การเกษตรวังชิ้น/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์แม่พุงหลวง/กลุ่มผลิต ปุ๋ยหมักบ้านทุ่งศรี/โคเนื้ออินทรีย์/ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะน่านน้อย/กลุ่ม วิสาหกิจชาวสวนยางบ้านไถ่เถื่อน/ กลุ่มแปลงใหญ่ผู้ปลูกปลอดภัยตำบล อ้ายนาไลย	เกษตรกรใน พื้นที่ลด พหุติกรรม การเผาใน พื้นที่เกษตร	ลดการเผา เปลือกและซัง ข้าวโพด ลด hotspot และ ลดปัญหาฝุ่น PM2.5 ใน พื้นที่เป้าหมาย และมีการขยาย ผลการนำองค์ ความรู้ไปยัง พื้นที่ใกล้เคียง

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM 2.5

มิติดำเนินงาน: มิติการลดการเผาในที่เกษตร

คณะทำงานพิจารณาข้อเสนอโครงการฯ
มีมติให้ความเห็นชอบต่อโครงการ
ในการประชุม ครั้งที่ ..1/2568.....
เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2568

ชื่อโครงการ: การลด PM2.5 อย่างยั่งยืนจากนวัตกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงพาณิชย์

ชื่อหัวหน้าโครงการ : นางปองทิพย์ เทียงบุรณธรรม

หน่วยงานที่สังกัด: บริษัท เฮซ ฟรี จำกัด

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด)

- 1) จ.เชียงใหม่ 51 ตำบล ได้แก่ 1.ต. น้ำบ่อหลวง (อ.สันป่าตอง) 2.ต. แม่โป่ง (อ.ดอยสะเก็ด) 3. ต.อมก๋อย 4.ต.นาเกียน 5.ต.ยางเปียง 6.ต.แม่ต๋อน 7.ต.ยางเปียง 8.ต.แม่หลอง 9.ต.ม่อนจอง (อ.อมก๋อย) 10.ต. แม่แดด (อ.กัลยาณิวัฒนา) 11.ต.ทรายมูล (อ.สันกำแพง) 12.ต.แม่สาวาง (อ.แม่เมาะ) 13.ต.หนองหอย 14.ต.สันนาเม้ง 15.ต.สันป่าเป้า 16.ต.เมืองเส้น (อ.สันทราย) 17.ต.กองแขก 18.ต.บ้านทับ 19.ต.ปางหินฝน 20.ต.บ้านทับ 21.ต.ท่าผา 22.ต.กองแขก 23.ต.แม่ศึก 24.ต.ช่างเคิ่ง 25.ต.แม่มาจอร์ (อ.แม่แจ่ม) 26.ต.เชียงดาว 27.ต.เมืองคอง 28.ต.แม่เม่น 29.ต.ทุ่งข้าวพวง 30.ต.เมืองนะ 31.ต.เมืองนะ 32.ต.เชียงดาว (อ.เชียงดาว) 33.ต.สันป่าเย้ 34.ต.อินทิล 35.ต.ป่าแป๋ 36.ต.กิตข่าง 37.ต.อินทิล (อ.แม่แตง) 38.ต. เมืองแหง (อ.เวียงแหง) 40.ต. แม่สอย (อ.จอมทอง) 41.ต.แม่ป๋าย 42.ต.โหล่งขอด (อ.พร้าว) 43.ต. แม่ทะลบ (อ.ไชยปราการ)
- 2) ตำบลผาปัง อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง
- 3) ตำบลป่าซาง และตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์:

ลดจำนวน Hotspot (จากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 จากการเผาในที่โล่งที่ไม่ได้รับอนุญาตไม่เกิน 5,000 จุด/ปี : ลดจุด Hotspot ในพื้นที่เป้าหมาย

ดังนี้ จุดความร้อน (Hotspots) ของหมู่บ้านลดลง 150 จุด จาก 175 หมู่บ้าน
ในพื้นที่ 14 อำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดลำปาง รวมถึงตรวจสอบพื้นที่เผาไหม้ (Burn Scar) หมู่บ้านที่พบจุดความร้อน

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์: หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ
หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

บริษัท เชียงใหม่วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด วิสาหกิจชุมชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ เครือข่ายภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรม หอการค้า หน่วยงานท้องถิ่น (อปท.) แต่ละตำบลในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
-เทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ GIS ภาพถ่ายทางอากาศและข้อมูลจากดาวเทียม	-วางแผนและคัดเลือกพื้นที่: คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายโดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน	-ลดพื้นที่ที่เผาไหม้ 150 จุด จาก175 หมู่บ้าน	-ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลการเผาที่แม่นยำ	-จุดความร้อนลดลง และลดมลพิษในพื้นที่	- คุณภาพอากาศในพื้นที่เป้าหมายดีขึ้นและลดปริมาณ PM2.5 ในช่วงวิกฤติ
-กระบวนการรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม (PGS)	- สร้างเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้: จัดอบรมเกษตรกรและพัฒนาความร่วมมือในชุมชน ส่งเสริมเกษตรปลอดการเผาผ่านกระบวนการรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม (PGS)	-ขยายเครือข่าย Haze Free PGS ในกลุ่มเกษตรกรและผู้บริโภค	-เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้า	-ลดพฤติกรรมเผาในที่เกษตร	- สุขภาพของประชาชนดีขึ้นลดอัตราการป่วยจากโรคทางเดินหายใจ
-การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตร	- การใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับ: ติดตามผลผลิตตั้งแต่การผลิตถึงผู้บริโภค	-ระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรที่ใช้จริง	-ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้า (Haze free PGS) และมีโอกาสเข้าสู่ตลาดสินค้าเกษตรยั่งยืน	-ตลาดสินค้าไร้ควันเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้ง่ายขึ้น	- เศรษฐกิจท้องถิ่นเติบโตขึ้น และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ - เพิ่มพื้นที่อาหารปลอดภัย
	- ติดตามและรายงานผล: ใช้ภาพถ่ายทางอากาศและข้อมูลดาวเทียมติดตามจุดความร้อน (Hotspot) รวมถึงรายงานพื้นที่เผาไหม้ (Burn Scar) ของหมู่บ้านที่พบจุดความร้อน	-พัฒนาตลาดสินค้าไร้ควันเชื่อมโยงผู้ผลิตและผู้บริโภคผ่านระบบจำหน่ายที่ยั่งยืน	-ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาสินค้าได้		-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่แม่นยำ จากการใช้เทคโนโลยี GIS และภาพถ่ายดาวเทียม ในการติดตามพื้นที่เผา

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5

การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านสัตว์เศรษฐกิจ

มิติการดำเนินงาน: การลดการเผาพื้นที่เกษตร

ชื่อโครงการ: ระบบเกษตรทางเลือกเพื่อลดจุดความร้อน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว

หัวหน้าโครงการ : ผศ.ดร. มนต์รี ปัญญาทอง

หน่วยงานที่สังกัด : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ (ปีแรก)

(2อำเภอ 6 ตำบล) ในจังหวัด **เชียงใหม่**

1. อ.เชียงดาว ต.ปึงโค้ง, ต.แม่นะ, ต.เชียงดาว

2. อ.ฮอด ต.บ่อหลวง, ต.บ่อสลิ, ต.บ้านตาล

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (ระบุจำนวน เชิงปริมาณ)

ลดจำนวนจุด Hotspot (ระบุจำนวน Hotspot รายตำบล/จังหวัด)	ลดจำนวนวันที่ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน (ระบุจำนวนวัน)	ลดจำนวนผู้ป่วย COPD
อ. เชียงดาว อ.ฮอด ลดลง 100 จุด/ปี	อ. เชียงดาว อ.ฮอด ไม่เกิน 50 วัน/ปี	-

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 1,792,474 คน

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

องค์กรปกครองท้องถิ่น : องค์การบริหารส่วนตำบล

หน่วยงานภาครัฐ : เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล ปศุสัตว์อำเภอ

สำนักอุทยานแห่งชาติ

คณะทำงานพัฒนาและติดตามความสำเร็จแผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่อง ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน) การจัดการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านสัตว์เศรษฐกิจมีมติ ให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุมครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
เกษตรทางเลือกแทนการเผา	- ปรับเปลี่ยนจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงและไม่ต้องเผา(มะม่วง พืชผัก สมุนไพร) - การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และใช้จุลินทรีย์ ปรับปรุงคุณภาพดิน	- พื้นที่ปลอดการเผา 6 ตำบล - เกษตรทางเลือก > 5 อย่าง - พื้นที่แนวกันไฟและเชิงเผา > 50 ไร่	ชุมชนพื้นที่สูง 2 อำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่	- ปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูงจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีการเผาไปสู่การเกษตรที่ยั่งยืนปลอดการเผา - พื้นที่ไฟป่าลดลง - มีรายได้ / อาชีพที่ไม่เผา	คุณภาพชีวิต/สุขภาพที่ดีจากสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงทางอาชีพ
การเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้และลดการเผา	- ส่งเสริมการเลี้ยงแมลงอุตสาหกรรม - ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ลูกผสมพื้นเมือง และไก่ไข่ในระบบ Free-range farming	- พื้นที่วนเกษตรเพิ่มขึ้น >10 ไร่ - อาหาร/รายได้ที่ไม่เผา - จำนวน Hotspot (จากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 จากการเผาในที่โล่ง) ที่ไม่ได้รับอนุญาต ลดลง 100 จุด ใน อ.เชียงดาว และ อ.ฮอด (ขยายเพิ่มในปีที่ 2)			
การจัดการไฟป่าและเชื้อเพลิงชีวภาพ	- ทำแนวกันไฟ โดยปลูกไม้ยืนต้นในระบบวนเกษตร เช่น ไม้ผล และไม้ใช้สอย - ใช้แนวทาง “ชิงเผา” ควบคุมเชื้อเพลิงป้องกันไฟป่า	- จำนวน Hotspot (จากการเผาในที่โล่ง) ที่ไม่ได้รับอนุญาต ลดลง 100 จุด ใน อ.เชียงดาว และ อ.ฮอด (ขยายเพิ่มในปีที่ 2) - จำนวนวันที่ค่า PM2.5 เกินมาตรฐาน ไม่เกิน 50 วัน ของพื้นที่เป้าหมาย (จากเดิม 55 วัน)			
การส่งเสริมตลาดและแปรรูป	- การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ธุรกิจชุมชน - การตลาดออนไลน์				

ชื่อโครงการ:การพัฒนาเครือข่ายชุมชนการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน hot spot และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว PM2.5 ในจังหวัดน่าน

หัวหน้าโครงการ : ผศ.ดร.เอกชัย ดวงใจ
หน่วยงาน: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

พื้นที่ดำเนินการ (ปีแรก)
(1 อำเภอ 4 ตำบล) ในจังหวัด น่าน
อ.เวียงสา ต.ลำาน, ต.ช้าง, ต.น้ำมวบ,
ต.ลำานหนองนาใหม่

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (ระบุจำนวน เชิงปริมาณ)

ลดจำนวนจุด Hotspot (ระบุจำนวน Hotspot รายตำบล/จังหวัด)	ลดจำนวนวันที่ค่าฝุ่นเกิน มาตรฐาน (ระบุจำนวนวัน)	ลดจำนวน ผู้ป่วยCOPD
อ.เวียงสา ลดลง 100 จุด/ปี	อ.เวียงสา ไม่เกิน 50 วัน/ปี	-

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ: 14 เครือข่าย
ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงาน
ประมง จ.น่าน, สำนักงานปศุสัตว์ จ.น่าน, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จ.น่าน, การยางแห่งประเทศไทย จ.น่าน, สำนักงานสภาคะเทศกร
จ.น่าน, อบต.น้ำมวบ อ.เวียงสา จ.น่าน, อบต. ลำาน อ.เวียงสา จ.น่าน, เครือข่าย
สื่อมวลชนภาคเหนือตอนบน, เครือข่ายสื่อมวลชนประจำ จ.น่าน, บริษัท ไฟฟ้าหง
สา จำกัด, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเก้าเห็ดเป็นยา จ.น่าน, บริษัท น่าน เฮลตี้ ฟู้ด
จำกัด และสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดน่าน

คณะทำงานพัฒนาและติดตามความสำเร็จแผนงานเป้าหมายสำคัญตาม
ยุทธศาสตร์ ววน. เรื่อง ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัด
ภาคเหนือตอนบน) การกักการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ
ด้านสัตวเศรษฐกิจมีมติ ให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุม
ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
การใช้เศษวัสดุ เหลือทิ้งทาง การเกษตรเพื่อลด การเผา	การผลิตปุ๋ยหมักระดับชุมชน 20,000 กก. และเครือข่ายการใช้ประโยชน์	-ปริมาณเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ประมาณ 3,000 ตัน -เกษตร/อาชีพทางเลือก 7 อย่าง -เพิ่มพื้นที่สีเขียว 5,000 ไร่ - จำนวน Hotspot (จากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 จากการเผาในที่โล่ง) ที่ไม่ได้รับอนุญาต ลดลง 100 จุด ใน อ.เวียงสา - จำนวนวันที่ค่า PM2.5 เกินมาตรฐาน ไม่เกิน 50 วัน ของพื้นที่เป้าหมาย (จากเดิม 120 วัน)	ชุมชนในอ.เวียงสา จ.น่าน	- เพิ่มความสามารถของชุมชนในการจัดการเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร - เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร - เพิ่มความมั่นคงทางรายได้ และอาชีพ	ปรับปรุงคุณภาพอากาศลด ปัญหาหมอกควัน PM2.5 ในพื้นที่วิจัย และเพิ่มความยั่งยืน แก่ เศรษฐกิจชุมชนฐานรากในพื้นที่วิจัย
การเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือทิ้งทาง การเกษตร	- การผลิตเห็ดเศรษฐกิจ 6 ชนิด - การต่อยอดน้ำหมักสู่การผลิตสัตว์น้ำ 4 ชนิด/พืชน้ำ 2 ชนิด - การต่อยอดปุ๋ยหมักเพื่อผลิตพืชผัก/ไม้ผลอายุเก็บเกี่ยวสั้น - การใช้เศษวัสดุชนิดผงในการเลี้ยงกบ 5,000 กก. - การผลิตแมลงเศรษฐกิจ 3,000 กก.				
การปลูกพืชทดแทนพืชที่มีการเผา	- การผลิตพืชอาหารสัตว์ (กล้วย กล้วยหวาน กล้วยารูซี่ กล้วยาเนเปียร์) - การผลิตกล้วยาสเศรษฐกิจ (ไผ่รวก ไผ่หวาน ไผ่จิมจู้ ผักหวานป่า) 300,000 ตัน				
การส่งเสริมการตลาด	- กิจกรรม CSR เครือข่ายพื้นที่สีเขียว 6 เครือข่าย - การตลาดออนไลน์ผลผลิตจากกิจกรรมไม่เผา				

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5

การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านสัตว์เศรษฐกิจ

มิติการดำเนินงาน: การลดการเผาในที่เกษตร

ชื่อโครงการ: การปรับเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน (hot spot) และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว (PM2.5) สู่ห่วงโซ่อุปทานใหม่ในอุตสาหกรรมการผลิตปศุสัตว์

คณะทำงานพัฒนาและติดตามความสำเร็จแผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่อง ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน) การจัดการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านสัตว์เศรษฐกิจมีมติ ให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุมครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568

หัวหน้าโครงการ : ผศ.สพ.ญ.ดร.พชรพร ตาดี

หน่วยงานที่สังกัด : มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พื้นที่ดำเนินการ (ปีแรก)

(2อำเภอ 4 ตำบล) ในจังหวัด **เชียงราย**

1. อ.เวียงป่าเป้า ต.ป่าจี้, ต.บ้านโป่ง
2. อ.แม่สรวย ต.ป่าแดด
3. อ.เมือง ต.แม่ยาว

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (ระบุจำนวน เชิงปริมาณ)

ลดจำนวนจุด Hotspot (ระบุจำนวน Hotspot รายตำบล/จังหวัด)	ลดจำนวนวันที่ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน (ระบุจำนวนวัน)	ลดจำนวนผู้ป่วย COPD ผู้ป่วย
อ.เวียงป่าเป้า อ.แม่สรวย ลดลง 150 จุด/ปี	อ.เวียงป่าเป้า อ.แม่สรวย ไม่เกิน 50 วัน/ปี	-

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์ : ประชาชนจังหวัดเชียงราย

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

1. บริษัท สหฟาร์ม จำกัด
2. สำนักงานกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร จ.เชียงราย

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
การแปรรูปเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เพื่อลดการเผา (Zero Waste Agriculture) • การผลิตเยื่อกระดาษและแผงบรรจุ ไม้ไผ่ • การผลิตวัสดุรองนอนในอุตสาหกรรมสัตว์ปีก • การผลิตอาหารสัตว์คุณภาพสูงจากขี้ข้าวโพด	• นำความรู้เดิมไปถ่ายทอดเทคโนโลยี • เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตระดับพื้นที่/ชุมชน • เชื่อมโยงตลาดผู้ประกอบการเอกชนในอุตสาหกรรมด้านปศุสัตว์	• พื้นที่ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการเผา (4 พื้นที่) • ลดปริมาณขยะทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดการเผา (50 ตัน) • รายได้เพิ่มจากเศษวัสดุเหลือทิ้งฯ 20 % • จำนวน Hotspot (จากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 จากการเผาในที่โล่ง) ที่ไม่ได้รับอนุญาต ลดลง 150 จุด ใน อ.เวียงป่าเป้า อ.แม่สรวย • จำนวนวันที่ค่า PM2.5 เกินมาตรฐาน ไม่เกิน 50 วัน ของพื้นที่เป้าหมาย (จากเดิม 60 วัน)	ชุมชน ใน อ.เวียงป่าเป้า อ.แม่สรวย	• เพิ่มความสามารถของชุมชนในการจัดการเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร • สร้างงานและอุตสาหกรรมใหม่ในชุมชนจากการเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักสำหรับการผลิตวัสดุแปรรูปจากข้าวโพด	• เพิ่มคุณภาพชีวิต • เกิดการใช้ทรัพยากรชีวมูลอย่างยั่งยืน • อุตสาหกรรมเกษตรและปศุสัตว์ให้เติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนจากปัญหามลพิษทางอากาศ
สร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่นำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่	• สร้างแรงจูงใจ/ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม “ลดเผา ลดต้นทุน เปลี่ยนเศษพืชเป็นเงิน” • เครือข่ายชุมชน “ลดเผา” • เชื่อมโยงผู้ประกอบการเอกชน				

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5

การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อม

มิติการดำเนินงาน: การลดการเผาในที่เกษตร

ชื่อโครงการ: การจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน hot spot และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว PM 2.5 ในภาคเหนือตอนบน

คณะทำงานพัฒนาและติดตามความสำเร็จแผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่อง ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน) การจัดการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศด้านสิ่งแวดล้อมมีมติ ให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุมครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568

หัวหน้าโครงการ : รศ.ดร.วัชรพงษ์ วัฒนกุล

หน่วยงานที่สังกัด : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ (ปีแรก)

ใน 3 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน

จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ตำบล (ใน 2 อำเภอ)

จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 ตำบล (ใน 2 อำเภอ)

จังหวัดน่าน จำนวน 4 ตำบล (ใน 1 อำเภอ)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (ระบุจำนวน เชิงปริมาณ)

ลดจำนวนจุด Hotspot (ระบุจำนวน Hotspot รายตำบล/จังหวัด)	ลดจำนวนวันที่ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน (ระบุจำนวนวัน)	ลดจำนวนผู้ป่วย COPD
-	-	ไม่เกิน 180 คน จาก 215 คน

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดน่าน

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน, สำนักงานเขตสุขภาพที่ 1 กระทรวงสาธารณสุข

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
การบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน (hot spot) และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว PM2.5 ที่มีผลต่อปัญหาสุขภาพ ในพื้นที่ • จ.เชียงใหม่ 6 ตำบล ใน 2 อำเภอ • จ.เชียงราย 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ • จ.น่าน 4 ตำบล ใน 1 อำเภอ	1. จัดตั้งคณะทำงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่เป้าหมาย ร่วมกับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม/ชุมชนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่ 5 อำเภอของ จ. เชียงใหม่ จ. เชียงราย จ. น่าน 2. การจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานการทำงาน แก้ไขปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการใน 5 อำเภอของ จ. เชียงใหม่ จ. เชียงราย จ. น่าน รวมทั้งวิเคราะห์ best practice สำหรับการดำเนินงานต่อไป 3. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่พื้นที่เป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก 4. การประสานหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือที่ต่อเนื่องทั้งด้านวิชาการ และการปฏิบัติ	1. แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานด้านการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน hot spot และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว PM2.5 ในภาคเหนือตอนบน 2. เครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดจุดความร้อน hot spot และฝุ่นละอองขนาดเล็กจิ๋ว PM2.5 ในภาคเหนือตอนบน 3. ข้อมูลผู้ป่วย COPD ที่ลดลงจากการดำเนินงาน	ประชาชนในพื้นที่ 5 อำเภอของ จ. เชียงใหม่ จ. เชียงราย จ. น่าน	- ลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรและพื้นที่ป่า - ประชาชนในพื้นที่ลดความเสี่ยงจากปัญหาสุขภาพ	- เสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน - คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีของคนในพื้นที่ - เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น นำไปสู่การพึ่งตนเองในอนาคต - สภาพอากาศที่ปลอด PM2.5

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5

กอง/กลุ่ม/ภารกิจ: กองบริหารทุนวิจัยและนวัตกรรม 1

ชื่อโครงการ: การใช้เทคโนโลยีการจัดการแปลงแบบไม่เผา การปลูกถั่วลิสงหลังนา การผลิตอาหารโคเนื้อและถ่านชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ในข้าวโพดเพื่อเพิ่มมูลค่าและลดการเผาในพื้นที่จังหวัดลำปาง แพร่ พะเยา และน่าน

มติการดำเนินงาน: การลดการเผาและจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่า

คณะทำงาน พัฒนาและติดตามความสำเร็จ แผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่องประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน) มุ่งดีให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุม ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568

ชื่อหัวหน้าโครงการ : รศ.ดร.วิรัตน์ วาณิชยศรีรัตน

หน่วยงานที่สังกัด: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พื้นที่ดำเนินการ : 1.จังหวัดลำปาง (1.1 ตำบลเมืองปาน อำเภอเกาะคา) 2.จังหวัดแพร่ (2.1อำเภอสอง 2.2 อำเภอวังชิ้น) 2.จังหวัดน่าน (3.1ตำบลห่านาว อำเภอนาน้อย) และ4.จังหวัดพะเยา (4.1อำเภอดอกคำใต้)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์:

1. ลดจำนวนhotspot ที่ไม่ได้รับอนุญาต 40 จุด/ปี ใน 5 ตำบล 5 อำเภอ 4 จังหวัด

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องเสี่ยงต่อปริมาณฝุ่นละอองขนาด 2.5 ไมครอนหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ผู้ประกอบการผู้เลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ถั่วลิสง วิสาหกิจชุมชน

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สหกรณ์การเกษตร

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
1. การพัฒนาแนวทางเกษตรเชิงฟื้นฟู 2. เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงหลังนา 3. เทคโนโลยีการผลิตอาหารโคเนื้อจากวัสดุเหลือใช้ข้าวโพด 4. เทคโนโลยีการผลิตถ่านชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ข้าวโพด	1. การจัดการระบบการปลูกข้าวของเกษตรกรเพื่อพัฒนาการแนวทางเกษตรเชิงฟื้นฟู โดยใช้เทคโนโลยีการจัดการแปลงข้าวเชิงอนุรักษ์ 2. การใช้เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงทั้งเมล็ดพันธุ์ และเมล็ดถั่วลิสง และผลผลิตถั่วลิสงกับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน 3. การจัดการเศษเหลือข้าวโพดสำหรับอาหารสัตว์โคเนื้อ 4. การจัดการเศษเหลือข้าวโพดสำหรับถ่านชีวภาพ	1.รูปแบบการปลูกพืชหลังนา เช่นถั่วลิสงหลังนา เป็นต้น ลดการเผา 2. รูปแบบการจัดดินแบบไม่เผาสำหรับการปลูกข้าว 3.ได้ผลิตภัณฑ์อาหาร TMR ที่เหมาะสมสำหรับโคเนื้อที่ได้วัสดุเศษเหลือใช้จากข้าวโพด 4.ได้ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตอาหารโคเนื้อจากจากวัสดุเศษเหลือใช้จากข้าวโพดที่เหมาะสมด้วยกรรมใช้เครื่องอัดก้อนกลมขนาดเล็ก 5. ได้ชุดข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าการผลิตอาหารโคเนื้อจากจากวัสดุเศษเหลือใช้จากข้าวโพดที่มาจากการลดการเผา	- เกษตรกรชาวนา - ผู้ปลูกถั่วลิสงหลังนา - วิสาหกิจชุมชน - สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อ - เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด	- การปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกพืช - การใช้วัสดุเหลือใช้ข้าวโพดเพื่อเป็นอาหารสัตว์ - การใช้วัสดุเหลือใช้ข้าวโพดเพื่อเป็นถ่านชีวภาพ	1. เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง มีรายได้เหลือรับเพิ่มขึ้น 2. ดัชนีคุณภาพอากาศของพื้นที่เป้าหมายดีขึ้น ดินมีคุณภาพดีขึ้น ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการเผา 3. จุด Hotspot ลดลง สภาพอากาศดีขึ้น

ประเด็นมุ่งเป้า แก้ไขปัญหาและตอบสนองภาวะวิกฤติเร่งด่วนของประเทศ

มิติการดำเนินงาน: การลดการเผาและจัดการไฟในพื้นที่ป่า

คณะทำงาน พัฒนาและติดตามความสำเร็จ แผนงาน
เป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่องประเทศไทย
ปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน)
มีมติให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุม
ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568

กอง/กลุ่ม/ภารกิจ: กองบริหารทุนวิจัยและนวัตกรรม 1

ชื่อโครงการ: การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดมลภาวะฝุ่น PM 2.5

ชื่อหัวหน้าโครงการ : ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ

หน่วยงานที่สังกัด: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด) 1. จังหวัดเชียงราย อำเภอ
เมืองเชียงราย ได้แก่ ตำบลรอบเวียง สันทราย ริมกก และอำเภอแม่สรวย
ได้แก่ ตำบลแม่สรวย และวาวี และอำเภอเวียงป่าเป้า ตำบลแม่เจดีย์ แม่เจดีย์
ใหม่ และเวียง

2. จังหวัดพะเยา อำเภอปง ได้แก่ ตำบลผาช้างน้อย จิม และปง อำเภอเมือง
พะเยา ได้แก่ ตำบลเวียง และแม่ต๋ำ

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (จำนวน ต่อ พื้นที่ ระบุตำบล อำเภอ จังหวัด)

- 1. ตำบลรอบเวียง, สันทราย และริมกก อำเภอเมืองเชียงราย จำนวน 5 จุด
- 2. ตำบลแม่สรวย และวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 จุด
- 3. ตำบลแม่เจดีย์, แม่เจดีย์ใหม่ และเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 จุด
- 4. ตำบลผาช้างน้อย, จิม และปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา จำนวน 10 จุด
- 5. ตำบลเวียง และแม่ต๋ำ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 10 จุด

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์ เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ
และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ดำเนินการ

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

- 1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงใหม่ 2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3. ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย 4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางค่า

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact / ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
1. สายพันธุ์พืช (ไม้ดอกไม้ประดับ) 2. นวัตกรรมระบบการให้น้ำพืชแบบพอเพียง 3. นวัตกรรมการเก็บเกี่ยวและแปรรูปดอกไม้เพื่อการบริโภค 4. นวัตกรรมการขยายพันธุ์พืช 5. นวัตกรรมการย่อยสลายตอพงและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	- ลดการเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ให้สามารถนำมาใช้ในการปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับได้ - ปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเสริมในพื้นที่ว่างเปล่าหลังจากทำการเกษตรในช่วงฤดูหนาวที่มีปัญหาฝุ่น PM 2.5 เพื่อสร้างรายได้เสริมสำหรับนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ดอกไม้อบแห้ง และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ - การบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรนอกฤดู - กระบวนการเก็บเกี่ยวผลผลิตและยืดอายุผลิตภัณฑ์ไม้ดอกไม้	- เพิ่มพื้นที่ในการปลูกพืชเสริมในช่วงฤดูแล้งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อย 5 ชุมชน - ลดพื้นที่การเกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 และลดจุดความร้อน (Hotspot) อย่างน้อยจำนวน 50 จุด - สร้างรายได้เพิ่มให้เกษตรกร อย่างน้อย 30 เปอร์เซ็นต์	- เกษตรกร - ผู้ประกอบการ - กลุ่มวิสาหกิจชุมชน - หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่	- ลดการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร - การเกษตรโดยนำมาพัฒนาเป็นวัสดุปรับปรุงดิน - เป็นพื้นที่ต้นแบบ	- เกษตรกรและคนในชุมชนมีสุขภาพดี หรือลดปริมาณผู้ป่วยจากปัญหามลพิษฝุ่น PM 2.5 - สิ่งแวดล้อมดีขึ้น - ลดพื้นที่การเกิดจุดความร้อน (Hotspot) จากการเผาวัสดุทางการเกษตร

ดอกไม้เพื่อแปรรูปเป็นชา และการท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาว

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน)

มิติการดำเนินงาน: ลดการเผาพื้นที่เกษตร

คณะทำงาน พัฒนาและติดตามความสำเร็จ แผนงาน
เป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. เรื่องประเทศไทย
ปลอดภัยจาก PM2.5 (เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน)
มีมติให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุม
ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568

กอง/กลุ่ม/ภารกิจ: กองบริหารทุนวิจัยและนวัตกรรม 1

ชื่อโครงการ: พัฒนาการปลูกไม้ดอก เพื่อลดการเผาพื้นที่การเกษตร สู่การท่องเที่ยววิถีใหม่

ชื่อหัวหน้าโครงการ : อ.ดร.นุชรัฐ บาลลา

หน่วยงานที่สังกัด: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

พื้นที่ดำเนินการ (ตำบล อำเภอ จังหวัด)

- 1. ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2. ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 3. ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (ระบุจำนวน เชิงปริมาณ)

- 1. ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 15 จุด
- 2. ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 10 จุด
- 3. ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 5 จุด

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่น้อยกว่า 100 ไร่

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

- 1. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว)
- 2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 3.วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน
- 4.กรมวิชาการเกษตร
- 5.กรมส่งเสริมการเกษตร

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact /ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
- การจัดการน้ำ ปุ๋ย และสารชีวภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมี - การบริหารจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไม้ดอกเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีใหม่	- ประสานงานเครือข่ายในพื้นที่ ระหว่างนักวิจัย นักวิชาการในพื้นที่และเกษตรกร - จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อชี้แจงโครงการและดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการปลูกไม้ดอกกับเกษตรกร - ถ่ายทอดองค์ความรู้ และส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้ดอก เพื่อลดการเผาพื้นที่เกษตร - มอบวัสดุอุปกรณ์ ถั่วพินธุ์ เมล็ดพันธุ์ - ประชุมกลุ่มย่อยในส่วนของโฮมสเตย์เพื่อร่วมกันสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อพัฒนาพื้นที่ปลูกไม้ดอกเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร - ติดตามผลการดำเนินงาน	- กระบวนการในการจัดการพื้นที่ การปลูกไม้ดอกเพื่อลดพื้นที่การเผาพื้นที่การเกษตร - หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ กลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการสามารถปลูกไม้ดอกเพื่อพัฒนาพื้นที่ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริง	หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงเกษตรกรที่ได้รับถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้ดอกและการจัดการแปลงเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิถิใหม่	- มี การ บริหาร จัด การ พื้นที่ในชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีใหม่ และลดการเผาพื้นที่การเกษตร ลดการใช้สารเคมี โดยใช้สารชีวภัณฑ์แทน -เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติใช้ได้จริง	- ลดปัจจัยการเผาพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อลด PM2.5 -มีการบริหารจัดการ แปลงปลูกไม้ดอกในชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีใหม่ คาดว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 30 - ลดการใช้สารเคมีลงมากกว่าร้อยละ 50 4. ด้านวิชาการ หน่วยงานภาครัฐและเกษตรกรได้รับองค์ความรู้ในการบริหารจัดการน้ำ

ประเด็นมุ่งเป้า: ประเทศไทยปลอดภัยจากPM 2.5

มติการดำเนินงาน: การลดการเผาและจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ป่า

กอง/กลุ่ม/ภารกิจ: กองบริหารทุนวิจัยและนวัตกรรม 1

ชื่อโครงการ: นวัตกรรมการพัฒนาขอนไม้เทียมที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรสำหรับใช้ในการเพาะเลี้ยงเห็ดเศรษฐกิจสกุล *Lentinus* เพื่อสร้างรูปแบบการเพาะเลี้ยงสมัยใหม่

ชื่อหัวหน้าโครงการ : ดร.วรวิทย์ อ้ายดวง

หน่วยงานที่สังกัด: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ: จังหวัดเชียงใหม่ (1.1ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว 1.2 ตำบลสารภี อำเภอสารภี) 2.จังหวัดเชียงราย (2.1ตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย) 3. จังหวัดพะเยา (3.1 ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมืองพะเยา 3.2ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา และ3.3 ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ) 4.จังหวัดลำปาง (4.1ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง 4.2 ตำบลแม่มาะ อำเภอแม่มาะ) และ5. จังหวัดแพร่ (5.1 ตำบลห้วยม้า อำเภอร้องกวาง) และ6.จังหวัดน่าน (6.1 ตำบลส้าน อำเภอเวียงสา)

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์:

ลดจำนวน hotspot ที่ไม่ได้รับอนุญาต 10 จุด/ปี
ใน 10 ตำบล 10 อำเภอ 6 จังหวัด

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์

- 1. หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 1 หน่วย
- 2. วิสาหกิจชุมชน จำนวน 3 กลุ่ม
- 3. ผู้ประกอบการระดับบุคคล/ครัวเรือน จำนวน 35 ครัวเรือน
- 4. ชุมชน จำนวน 25 ครัวเรือน.

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

- 1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2. วิสาหกิจชุมชน

คณะทำงาน พัฒนาและติดตามความสำเร็จ
แผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน.
เรื่องประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5
(เป้าหมาย 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน)
มติให้ความเห็นชอบต่อโครงการในการประชุม ครั้งที่ 1/2568
เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2568

Input / นวัตกรรม	Process / กระบวนการ	Output / ผลผลิต	Outcome / ผลลัพธ์		Impact /ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
ขอนไม้เทียมที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่สามารถเพาะเลี้ยงเห็ดสกุล <i>Lentinus</i> ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ	สูตรอัตราส่วนผสมของวัสดุที่เหมาะสมและวิธีการใหม่สำหรับการขึ้นรูปขอนไม้เทียม	- ต้นแบบผลิตภัณฑ์ - เทคโนโลยี/กระบวนการใหม่ - เครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาสังคม	- ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ป่าชุมชนและวิสาหกิจชุมชน - ผู้ประกอบการระดับบุคคล/ครัวเรือน	- มีส่วนช่วยในการลดจำนวนวันที่ค่าฝุ่น PM 2.5 เกินมาตรฐาน ไม่เกิน 50 วัน/ปี ของพื้นที่ - สร้างแนวทางใหม่ในการจัดการปัญหาวัสดุชีวมวลเหลือใช้ในพื้นที่ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นแทนการเผาทิ้ง	โครงการวิจัยนี้มีผลกระทบเชิงบวกในหลายด้าน ทั้งในเชิงวิชาการที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ด้านสังคมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มทางเลือกให้เกษตรกรในการเพาะเห็ดด้วยวัสดุเหลือใช้ ลดปัญหาการเผาขยะชีวมวลและฝุ่น PM2.5 ด้านนโยบายสามารถนำไปพัฒนานโยบายท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุชีวมวลอย่างยั่งยืน ส่วนด้านเศรษฐกิจช่วยเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ กระตุ้นการผลิตเห็ดเศรษฐกิจ และสร้างรายได้ให้เกษตรกรมากขึ้น

นวัตกรรม	กระบวนการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์		ผลกระทบ
			User / ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง / Change	
จุลินทรีย์ย่อยต่อซังข้าวและข้าวโพด	1. สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ เพื่อคัดเลือกพื้นที่นำร่อง 2. การจัดการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการให้แก่เกษตรกร ชุมชน และเจ้าหน้าที่ อบต. 3. การสร้างโมเดลนำร่องระดับแปลงในการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังในพื้นที่ โดยคัดเลือกเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นต้นแบบของการถ่ายทอดเทคโนโลยี 4. กระบวนการขยายผลโดยการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่นที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน	1. แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้จุลินทรีย์ย่อยต่อซังข้าวและข้าวโพดในพื้นที่น่าน และ baseline data ของผลการดำเนินการเชิงพื้นที่ 2. ลุดพื้นที่เผาต่อซังข้าวและข้าวโพดในจังหวัดน่าน 3. เพิ่มรายได้จากผลผลิตที่ดีขึ้น ร้อยละ 10 จากผลผลิต 580 กก./ไร่ เป็น 638 กก./ไร่ 4. ลดต้นทุนปุ๋ย 300-500 บาทต่อไร่	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวและข้าวโพด	1. การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการต่อซังข้าวและข้าวโพดในพื้นที่น่าน 2. ความสมบูรณ์ของดินจากการเพิ่มอินทรีย์วัตถุจากกิจกรรมของจุลินทรีย์ 3. รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจากความสมบูรณ์ของดิน 4. ผลผลิตเพิ่มขึ้นและลดต้นทุนการซื้อและใช้ปุ๋ยเคมี	Environmental impact 1. ลดมลภาวะทางอากาศจากการลดการเผา 2. ความสมบูรณ์ของดินเพิ่มขึ้น 3. ส่งเสริมการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน Economic impact เพิ่มความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรและเศรษฐกิจของประเทศ Social impact เป็นต้นแบบแนวปฏิบัติที่ดีของการเกษตรแบบยั่งยืนในพื้นที่เกษตรกรรมน่านของทางภาคเหนือของไทย

การตอบเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: (จำนวน ต่อ พื้นที่ ระบุตำบล อำเภอ จังหวัด) ลดจำนวนจุดความร้อนสะสมจากการเผาพื้นที่ทางการเกษตร จำนวน 6-12 จุด ในจังหวัดน่าน (จากการรายงานระบุว่า 4 อำเภอนี้ มีจำนวนจุดความร้อนสะสมจากภาคการเกษตรในช่วงเดือน กพ-เมย อยู่ในช่วง 25-50 จุด (ระบบ MODIS)

กลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับประโยชน์ เกษตรกรแกนนำ ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น จนท. ภาครัฐ เกษตรกรทั่วไป

หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง/ร่วมดำเนินการ:

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน

2. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล

3. กรมส่งเสริมการเกษตร

4. ภาคเอกชน เช่น บริษัทที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจุลินทรีย์ และเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ (บางส่วน)

